

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 461/2010-12

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 27. októbra 2010 predbežne prerokoval sťažnosť J. J., T., zastúpeného advokátom JUDr. L. K., L., vo veci namietaného porušenia základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a ochranu mena zaručeného v čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj práva podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť a práva na prácu zaručeného v čl. 35 ods. 1 a 3 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na odmenu za vykonanú prácu, dostatočnú na to, aby mu umožnila dôstojnú životnú úroveň, ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní, ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci zaručeného v čl. 36 písm. a), b) a c) Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Lučenec v konaniach vedených pod sp. zn. 13 C 119/2006, sp. zn. 13 C 32/2007 a sp. zn. 9 C 153/2008, postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 326/08 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 256/2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. J. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 21. júla 2010 doručená sťažnosť J. J., T. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a ochranu mena zaručeného v čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na slobodnú voľbu povolania a prípravu naň, ako aj práva podnikat' a uskutočňovať inú zárobkovú činnosť a práva na prácu zaručeného v čl. 35 ods. 1 a 3 ústavy, základného práva na odmenu za vykonanú prácu, dostatočnú na to, aby mu umožnila dôstojnú životnú úroveň, ochranu proti svojvoľnému prepúšťaniu zo zamestnania a diskriminácii v zamestnaní, ochranu bezpečnosti a zdravia pri práci zaručeného v čl. 36 písm. a), b) a c) ústavy a základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy postupom Okresného súdu Lučenec (ďalej len „okresný súd“) v konaniach vedených pod sp. zn. 13 C 119/2006, sp. zn. 13 C 32/2007 a sp. zn. 9 C 153/2008, postupom Krajského súdu v Banskej Bystrici (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 326/08 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 256/2009.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol:

„Sťažovateľ dňa 23. 2. 2007 podal na Okresný súd Lučenec, ako prvostupňovému súdu, žalobu ktorou sa domáhal určenia, že okamžité skončenie pracovného pomeru dané mu zamestnávateľom zo dňa 10. 01. 2007 je neplatné. Zamestnávateľ – S. – S. F. ... ako odporca, podala protinávrh v ktorom žiadala určiť, že nie je možné od zamestnávateľa spravodlivo požadovať, aby zamestnanca... (sťažovateľa) naďalej zamestnával. Okresný súd v Lučenci rozsudkom č. k. 9 C/153/2008 zo dňa 30. 09. 2008 určil, že nie je možné od žalobcu spravodlivo požadovať, aby žalovaného naďalej zamestnával. Svoje rozhodnutie zdôvodnil tým, že navrhovateľ... má svoj vlastný príjem, nie je odkázaný na mzdu, na viac dňa 01. 06. 2008 dovŕšil vek 62 rokov, kedy mu vzniká nárok na priznanie riadneho starobného dôchodku. Súd teda konštatuje, že sú splnené podmienky § 79 ods. 1 zákonníka

práce pre to, aby žalobca žalovaného od právoplatnosti tohto rozsudku naďalej nezamestnával.

Voči tomuto rozsudku podal sťažovateľ v zákonnej lehote odvolanie. Krajský súd v Banskej Bystrici ako odvolací súd rozsudok prvostupňového súdu potvrdil a bez ďalšieho sa stotožnil s odôvodnením prvostupňového súdu.

Sťažovateľ vedomý si svojho práva podal mimoriadny opravný prostriedok – dovolanie na Najvyšší súd SR s tým, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť pred súdom konať, čo dôvodil tým, že odvolací súd rozhodol bez pojednávania a zároveň odôvodnenie, či už prvostupňového alebo odvolacieho súdu je mimo merita veci, pričom skutkové a právne závery všeobecných súdov sú zjavne neodôvodnené. Najvyšší súd SR dovolanie sťažovateľa z procesných dôvodov odmietol.

Doterajšie súdne inštalencie a to konkrétne prvostupňový súd – Okresný súd v Lučenci ako aj odvolací súd – Krajský súd v Banskej Bystrici, následne aj dovolací súd – Najvyšší súd v Bratislave, neskúmali predložené dôkazy dôležité pre správne zistenie skutkového stavu. Mám za to, že doteraz zistený skutkový stav neobstojí, pretože v odvolaní uvedené dôkazy neboli doteraz uplatnené v zmysle § 205a ods. 1 písm. b), d) O. s. p. Vzhľadom na postup súdu nebolo možné poukázať na ďalšie existujúce dôkazy v zmysle § 237 písm. f) O. s. p. Takýmto postupom prvostupňového ako aj odvolacieho súdu bolo hrubo zasiahnuté do dôležitého verejného záujmu akým oblasť vzdelávania, konkrétne oblasť odbornej a pedagogickej spôsobilosti učiteľov nepochybne aj je. Ako to vyplýva aj zo samotných výpovedí žalobcu v predmetných konaniach, tento svojimi vyjadreniami hrubo zasiahol do mojich základných práv pričom ani prvostupňový a ani odvolací súdu v predmetnej veci nezjednali nápravu. Takýmto postupom súdu bolo hrubo porušené moje ústavné právo v zmysle čl. 19 ods. 1 Ústavy SR, podľa ktorej má každý právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Rovnako bolo postupom súdov sťažovateľovi upreté aj právo na spravodlivé súdne konanie (the right to a fair trial), a to tým, že súd neumožnil a ani nevykonal navrhované dôkazy potrebné pre spravodlivé rozhodnutie vo veci samej, čím podľa sťažovateľa boli porušené aj ďalšie jeho práva a slobody, konkrétne vychádzajúce z čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Napadnutým súdnym rozhodnutiam v konaniach – prvostupňový súd 9 C 153/2008, druhostupňový súd 17 Co 326/2008, dovolací súd 2 Cdo 256/2009 – predchádzalo neplatné rozviazanie pracovného pomeru so sťažovateľom. Uvedené rozviazania pracovného pomeru zo dňa 27. 01. 2006 a 10. 01. 2007 boli určené za neplatné, rozsudkom Okresného súdu v Lučenci č. k. 13 C/119/2006 zo dňa 31. 08. 2006 v spojitosti s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici č. k. 12 Co 277/2006 zo dňa 14. 12. 2006 a rozsudkom Okresného súdu č. k. 13C/32/2007 zo dňa 30. 07. 2008. Uvedeným postupom bolo sťažovateľovi upreté jeho ústavné právo v zmysle čl. 35 ods. 3, a to právo na prácu. Vzhľadom na zdĺhavosť a nesprávne rozhodnutie Okresného súdu v Lučenci v konaní č. 13 C 119/2006 zo dňa 14. 12. 2006 bol sťažovateľ nútený požiadať o predčasný starobný dôchodok, keďže nemal iný príjem a mal za to, že výpoveď jemu daná je neplatná. Táto skutočnosť bola neskoršími rozhodnutiami aj potvrdená, nič to ale nezmenilo na skutočnosti, že sťažovateľ prišiel takýmto postupom o časť dôchodku, ktorý by mu bol vymeraný, keby o dôchodok požiadal po dovŕšení dôchodkového veku 62 r. Táto skutočnosť výrazne ovplyvnila výšku jeho dôchodku pri jeho vymeraní, čím bude ukrátený do konca svojho života. Sťažovateľ teda vôbec nemusel požiadať o priznanie predčasného dôchodku, v prípade, že by dvakrát po sebe nedošlo k neplatnému rozviazaniu pracovného pomeru ako aj v prípade, ak by Okresný súd v Lučenci v konaní 13 C 119/2006 rozhodol správne. Zároveň všeobecné súdy v celom inštančnom procese vo veciach 9 C 153/2008, druhostupňový súd 17 Co 326/2008, dovolací súd 2 Cdo 256/2009, opierajú a dôvodí svoje rozhodnutia na skutočnosti, že sťažovateľ je v súčasnosti poberateľom starobného dôchodku (predčasného starobného dôchodku) a preto nie je spravodlivé od zamestnávateľa požadovať, aby sťažovateľa aj naďalej zamestnával. Nepopierateľným faktom ale zostáva, že sťažovateľ bol nútený požiadať o priznanie predčasného dôchodku jedine v súvislosti s predmetnými výpoveďami ako aj nesprávnym rozhodnutím Okresného súdu v Lučenci 13 C 119/2006, čím sa mu vymeraný dôchodok skrátil mesačne o sumu 2.000,- Sk / 66 €. Pri predpoklade poberania dôchodku sťažovateľom nasledujúcich 14 rokov a vychádzajúc z priemerného veku dožitia mužov na Slovensku 74 rokov, sťažovateľ má za to, že jeho strata na dôchodku činí sumu 11.088,- €. ... čo považuje za primerané finančné zadošťučinenie.

Rozhodnutia všeobecných súdov SR sú v tejto veci z ústavného hľadiska neospravedliteľné a zároveň majú za následok porušenie základného práva (I. ÚS 13/00

mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I.ÚS 5/00, I. ÚS 17/00) a tým došlo k porušeniu princípov spravodlivého procesu, ktoré neboli napravené v inštančnom postupe všeobecných súdov.“

Vychádzajúc z uvedených skutočností sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa J. J. podľa čl. 19 ods. 1, čl. 35 ods. 1, ods. 5 (správne má byť ods. 3, pozn.), čl. 36 písm. a), b), c), čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Lučenec v konaní vedenom pod 13 C 119/2006, Krajského súdu v Banskej Bystrici v konaní vedenom pod 17 Co 326/08, Najvyššieho súdu SR v konaní vedenom pod 2 Cdo 256/2009 porušené bolo.

2. Podľa § 57 ods. 1 zák. č. 38/1993 ruší rozsudok Okresného súdu v Lučenci č. k. 9 C 153/2008 zo dňa 30. 09. 2008, Krajského súdu v Banskej Bystrici 17 Co 326/08 zo dňa 17. 12. 2008 a uznesenie Najvyššieho súdu SR 2 Cdo 256/2009 zo dňa 31. 03. 2010.

3. Sťažovateľovi J. J. priznáva finančné zadosťučinenie v sume 11 088 €, ktoré je Okresný súd v Lučenci povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľ si zároveň uplatnil aj náhradu trov konania v konaní pred ústavným súdom v sume 227,80 €.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva

alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'účinenie.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každú sťažnosť predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa. Pri predbežnom prerokovaní každej sťažnosti ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jej prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia sťažnosti vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, sťažnosti, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné sťažnosti alebo sťažnosti podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj sťažnosti podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Predmetom sťažnosti je sťažovateľom namietané porušenie základných práv zaručených v čl. 19 ods. 1, čl. 35 ods. 1 a 3, čl. 36 písm. a), b) a c) a čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 13 C 119/2006, sp. zn. 13 C 32/2007 a sp. zn. 9 C 153/2008, postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 326/08 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 256/2009.

1. Podľa názoru ústavného súdu o sťažnosti v časti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie označených práv postupom okresného súdu v konaniach vedených pod sp. zn. 13 C 119/2006, sp. zn. 13 C 32/2007 a sp. zn. 9 C 153/2008, ako aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co 326/08, je oneskorene podaná.

Jednou zo základných podmienok prijatia sťažnosti na ďalšie konanie je jej podanie v lehote ustanovenej v § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Táto lehota je dvojmesačná a začína plynúť od právoplatnosti rozhodnutia, oznámenia opatrenia alebo upovedomenia o inom zásahu, pričom pri opatrení alebo inom zásahu sa počíta odo dňa, keď sa sťažovateľ mohol o opatrení alebo inom zásahu dozvedieť. Nedodržanie tejto lehoty je zákonom ustanoveným dôvodom na odmietnutie sťažnosti ako podanej oneskorene (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). V prípade podania sťažnosti po uplynutí zákonom ustanovenej lehoty neumožňuje zákon o ústavnom súde zmeškanie tejto lehoty odpustiť (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd pri svojej rozhodovacej činnosti opakovane vyslovil právny názor, že sťažnosť podľa čl. 127 ústavy nemožno považovať za časovo neobmedzený právny prostriedok ochrany základných práv alebo slobôd (I. ÚS 33/02, II. ÚS 29/02, III. ÚS 108/02, IV. ÚS 158/04).

Ústavný súd zistil, že rozsudok okresného súdu sp. zn. 13 C 119/2006 z 31. augusta 2006 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 12 Co 277/2006 zo 14. decembra 2006 nadobudol právoplatnosť 30. januára 2007, rozsudok okresného súdu sp. zn. 9 C 153/2008 z 30. septembra 2008 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 17 Co 326/08 zo 17. decembra 2008 nadobudol právoplatnosť 5. marca 2009, rozsudok okresného súdu sp. zn. 13 C 32/2007 z 30. júla 2008 nadobudol právoplatnosť 2. septembra 2008. Sťažnosť bola ústavnému súdu doručená 21. júla 2010.

Z uvedeného vyplýva, že vo veciach okresného súdu vedených pod sp. zn. 13 C 119/2006, sp. zn. 13 C 32/2007 a sp. zn. 9 C 153/2008 a vo veci krajského súdu vedenej pod sp. zn. 17 Co 326/08 bez akýchkoľvek pochybností uplynula sťažovateľovi lehota na podanie sťažnosti skôr, ako ju podal ústavnému súdu (§ 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

Ústavný súd so zreteľom na uvedené skutočnosti dospel k záveru, že lehota ustanovená pre tento druh konania pred ústavným súdom nebola zachovaná, a preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol ako oneskorene podanú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

2. Sťažovateľ tvrdí, že k porušeniu ním označených práv došlo aj postupom najvyššieho súdu (v tomto prípade dovolacieho súdu) v konaní vedenom pod sp. zn. 2 Cdo 256/2009.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Ústavný súd vzhľadom na svoju doterajšiu judikatúru považuje za potrebné tiež pripomenúť, že nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie všeobecného súdu v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak

z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00).

Ústavný súd teda, tak ako to už vyslovil vo viacerých svojich rozhodnutiach, nie je opravnou inštanciou všeobecných súdov (napr. I. ÚS 31/05), a preto nemôže preskúmať rozhodnutia všeobecných súdov, pokiaľ tieto súdy vo svojej činnosti postupujú v súlade s právami na súdnu a inú právnu ochranu zakotvenými v siedmom oddiele druhej hlavy ústavy (čl. 46 až čl. 50 ústavy). Z takéhoto pohľadu pristúpil ústavný súd aj k posúdeniu označeného rozhodnutia najvyššieho súdu (v tomto prípade dovolacieho súdu).

Z odôvodnenia uznesenia najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 256/2009 vyplýva:

„Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 1 O. s. p.) po zistení, že dovolanie podal včas účastník konania (§ 240 ods. 1 O. s. p.), skúmal bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 O. s. p.), či tento opravný prostriedok smeruje proti rozhodnutiu, ktoré v zmysle § 236 a nasl. O. s. p. môže napadnúť dovolaním.

Dovoláním možno napadnúť právoplatné rozhodnutia odvolacieho súdu, pokiaľ to zákon pripúšťa (§ 236 ods. 1 O. s. p.). Je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu, v prípadoch uvedených v ustanovení § 237 písm. a/ až g/ O. s. p. a proti rozsudku odvolacieho súdu je prípustné ešte aj v prípadoch uvedených v ustanovení § 238 O. s. p.

V prejednávanej veci dovolanie smeruje proti rozsudku odvolacieho súdu, ktorý potvrdil jediný rozsudok súdu prvého stupňa, pričom nevyslovil prípustnosť dovolania a nešlo ani o prípad, že by sa odvolací súd v tejto veci odchyľil od právneho názoru dovolacieho súdu. Keďže dovolaním napadnutý potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu nevykazuje niektorý zo znakov uvedených v § 238 ods. 1, 2 a 3 O. s. p., je zrejmé, že ide o prípad, v ktorom Občiansky súdny poriadok dovolanie podľa citovaného zákonného ustanovenia nepripúšťa.

S prihliadnutím na ustanovenie § 242 ods. 1 veta druhá O. s. p., ukladajúce dovoiaciemu súdu povinnosť prihliadnúť vždy na prípadnú procesnú vadu uvedenú v § 237 O. s. p. (či už to účastník namieta alebo nie), neobmedzil sa Najvyšší súd Slovenskej republiky len na skúmanie podmienok prípustnosti dovolania smerujúceho proti potvrdzujúcemu rozsudku, ale sa zaoberal aj otázkou, či podané dovolanie nieje prípustné

podľa § 237 O. s. p. Uvedené zákonné ustanovenie pripúšťa dovolanie proti každému rozhodnutiu (rozsudku alebo uzneseniu) odvolacieho súdu, ak konanie, v ktorom bolo vydané je postihnuté niektorou zo závažných procesných väd vymenovaných v písmenách a/ až g/ tohto ustanovenia (ide tu o nedostatok právomoci súdu, spôsobilosti účastníka, prekážku veci právoplatne rozhodnutej alebo už prv začatého konania, ak sa nepodal návrh na začatie konania, hoci podľa zákona bol potrebný, prípad odňatia možnosti účastníka pred súdom konať a prípad rozhodovania vylúčeným sudcom alebo nesprávne obsadeným súdom). Prípustnosť dovolania z hľadiska ustanovenia § 237 O. s. p. pritom nie je založená už tým, že dovoláte!' tvrdí, že rozhodnutie odvolacieho súdu je postihnuté niektorou vadou uvedenou v § 237 O. s. p., ale nastáva až vtedy, ak rozhodnutie odvolacieho súdu vadou uvedenou v citovanom zákonnom ustanovení skutočne trpí.

So zreteľom na žalovaným tvrdený dôvod prípustnosti dovolania, sa Najvyšší súd Slovenskej republiky osobitne zameral na otázku opodstatnenosti tvrdenia dovolateľa, že v prejednávanej veci mu postupom súdu bola odňatá možnosť pred ním konať (§ 237 písm. f/ O. s. p.).

Odňatím možnosti konať sa v zmysle uvedeného ustanovenia rozumie taký závadný procesný postup súdu, ktorým sa účastníkovi znemožní realizácia tých jeho procesných práv, ktoré mu Občiansky súdny poriadok priznáva za účelom ochrany jeho práv a právom chránených záujmov.

Žalovaný v podanom dovolaní namietal, že postupom odvolacieho súdu mu bola odňatá možnosť konať pred súdom, keďže nemal možnosť sa k veci vyjadriť.

Podľa § 214 ods. 1 O. s. p. na pojednanie odvolania proti rozhodnutiu vo veci samej nariadi predseda senátu odvolacieho súdu pojednávanie vždy, ak a/ je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, b/ súd prvého stupňa rozhodol podľa § 115a bez nariadenia pojednávania, c/ to vyžaduje dôležitý verejný záujem.

Podľa § 214 ods. 2 O. s. p. v ostatných prípadoch možno o odvolaní rozhodnúť aj bez nariadenia pojednávania.

Dohovor o ľudských právach a základných slobodách nevyžaduje a ani z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva nemožno vysledovať, že by sa malo na všetkých súdnych inštanciách pojednávanie vykonať verejne. Ak teda rozhodoval súd prvého stupňa na pojednávaní, odvolací súd v zásade nemusí nariadiť pojednávanie. Odvolací súd môže

rozhodnúť bez nariadenia pojednávania, len ak je rozhodnutie nesprávne výlučne po právnej stránke. Odvolací súd však vždy môže nariadiť pojednávanie, ak to považuje za potrebné. Bez pojednávania nemôže odvolací súd meritórne rozhodnúť vo veci, ak :

- zistí, že je potrebné na účely správneho zistenia skutkového stavu vykonať (zopakovať) dôkazy*
- ak súd prvého stupňa rozhodol bez pojednávania ak to vyžaduje dôležitý verejný záujem.*

Je na úvahe odvolacieho senátu, v ktorých prípadoch to ďalej bude považovať za potrebné. V zákone nie je možné kauzisticky vypočítať všetky možné situácie, ktoré môžu v súdnej praxi nastať a práve naopak, tým, že sa ponechá otázka nariadenia pojednávania na rozhodnutí súdu v porovnaní so striktnou normatívnou úpravou, takáto úprava bude v súlade s materiálnou stránkou právneho Štátu.

Z obsahu spisu je zrejmé, že odvolací súd nevykonával dokazovanie ani neopakoval dôkazy, na súde prvého stupňa bolo verejné pojednávanie vo veci a nevidno tu ani dôležitý verejný záujem. Žalovanému ako účastníkovi konania nebola preto nesprávnym procesným postupom súdu v zmysle ustanovenia § 237 písm. f/ O. s. p., tým, že odvolací súd nenariadil pojednávanie odňatá možnosť konať pred súdom.

Dovoláte!' namieta inú vadu konania v zmysle ustanovenia § 241 ods. 2 písm. b/ O. s. p., ktorá spočíva v tom, že odôvodnenie rozhodnutia odvolacieho súdu nie je presvedčivé, ako aj nesprávne právne posúdenie v zmysle § 241 ods. 2 písm. c/ O. s. p. K týmto nedostatkom v odvolacom konaní môže dovolací súd prihliadnuť len v prípade, ak je splnený základný predpoklad prípustnosti dovolania, v dôsledku ktorého sa preň otvorí možnosť prieskumnej činnosti vo vzťahu k napadnutému rozsudku odvolacieho súdu. V danom prípade však dovolanie prípustné nie je. Nejde ale o postup, ktorým by bola žalovanému odňatá možnosť konať pred súdom.

Nakoľko prípustnosť dovolania žalovanému nemožno vyvodit' z ustanovenia § 238 O. s. p., ani z § 237 O. s. p., odmietol Najvyšší súd Slovenskej republiky jeho dovolanie, v súlade s ustanovením § 243b ods. 5 O. s. p. v spojení s § 218 ods. 1 písm. c/ O. s. p., ako dovolanie smerujúce proti rozhodnutiu, proti ktorému je tento opravný prostriedok neprípustný. Pritom, riadiac sa právnou úpravou dovolacieho konania, nezaoberal sa

napadnutým rozsudkom odvolacieho súdu z hľadiska jeho vecnej správnosti a námietok dovolateľa.“

Podľa názoru ústavného súdu uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 256/2009 z 31. marca 2010, ktorým odmietol dovolanie sťažovateľa, je zdôvodnené vyčerpávajúcim spôsobom, a preto ho aj ústavný súd považuje za dostačujúce a ústavne relevantné. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd zrozumiteľným a jednoznačným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie odmietnuť. Postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľa nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže sama osebe viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným. Ingerencia ústavného súdu do výkonu právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Aj keby ústavný súd nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecných súdov, ktoré sú „pánmi zákonov“, mohol by nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natol'ko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyššieho súdu takéto nedostatky nevykazuje.

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä v tom smere, či závery všeobecných súdov sú dostatočne odôvodnené, resp. či nie sú arbitrárne s priamym dopadom na niektoré zo základných ľudských práv (napr. I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

Ústavný súd na základe posúdenia všetkých okolností prípadu dospel k záveru, že sťažnosť v tejto časti treba odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3. Sťažovateľ namieta aj porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu v označených konaniach.

3.1 Konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 13 C 119/2006 skončilo vyhlásením rozsudku 31. augusta 2006 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 12 Co 277/2006 zo 14. decembra 2006, ktorý nadobudol právoplatnosť 30. januára 2007, konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 13 C 32/2007 skončilo vyhlásením rozsudku 30. júla 2008, ktorý nadobudol právoplatnosť 2. septembra 2008, a konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 9 C 153/2008 skončilo vyhlásením rozsudku 30. septembra 2008 v spojení s rozsudkom krajského súdu sp. zn. 17 Co 326/08 zo 17. decembra 2008, ktoré nadobudlo právoplatnosť 5. marca 2009.

Podľa stabilizovanej judikatúry ústavného súdu (napr. I. ÚS 34/99, II. ÚS 32/00, III. ÚS 20/00, II. ÚS 12/01, IV. ÚS 37/02, III. ÚS 109/03) sa ochrana základnému právu vrátane základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy poskytuje v konaní pred ústavným súdom len vtedy, ak v čase uplatnenia tejto ochrany porušenie základného práva označenými orgánmi verejnej moci (v tomto prípade okresným súdom) ešte trvalo. Ak v čase, keď došla sťažnosť ústavnému súdu, už nedochádza k porušovaniu označeného základného práva, ústavný súd sťažnosť zásadne odmietne ako zjavne neopodstatnenú (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde). Vychádza pritom z toho, že účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia orgánu verejnej moci (pozri napr. I. ÚS 145/03, I. ÚS 142/03, I. ÚS 19/00).

Sťažovateľ v sťažnosti, ktorá bola ústavnému súdu doručená 21. júla 2010, namietal porušenie základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom okresného súdu a krajského súdu v označených konaniach. Z uvedeného jednoznačne vyplýva, že v čase doručenia sťažnosti ústavnému súdu už tvrdené porušovanie označeného práva sťažovateľa postupom okresného súdu a krajského súdu netrvalo, t. j. konania, v ktorých malo dochádzať k zbytočným priet'ahom, boli skončené dňom vydania rozhodnutí okresného súdu a krajského súdu. Z toho dôvodu ústavný súd sťažnosť aj v tejto časti odmietol už po jej predbežnom prerokovaní ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

3.2 Ústavný súd sa zaoberal aj namietaným porušením základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy postupom najvyššieho súdu a konštatuje, že vec bola na najvyššom súde na rozhodovaní o dovolaní najskôr od februára 2009 do 31. marca 2010, keď najvyšší súd o dovolaní sťažovateľa rozhodol uznesením sp. zn. 2 Cdo 256/2009 z 31. marca 2010.

Z judikatúry ústavného súdu vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy (II. ÚS 57/01, I. ÚS 46/01, I. ÚS 66/02). Pojem zbytočné priet'ahy obsiahnutý v čl. 48 ods. 2 ústavy je pojem autonómny, ktorý možno vykladať a aplikovať predovšetkým materiálne. S ohľadom na konkrétne okolnosti veci sa totiž postup dotknutého súdu nemusí vyznačovať takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 63/00). Ústavný súd už vo svojich predchádzajúcich rozhodnutiach judikoval, že ojedinelá nečinnosť súdu, hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov, sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (napr. I. ÚS 42/01). Postup najvyššieho súdu v danej veci sa v napadnutom konaní zjavne nevyznačuje takými významnými priet'ahmi, ktoré by bolo možné kvalifikovať ako zbytočné priet'ahy v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy.

Ústavný súd konštatuje, že uvedené obdobie nedosahuje intenzitu, na základe ktorej by mohol vysloviť porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy. Z uvedeného dôvodu odmietol s'ťažnosť aj v tejto časti ako zjavne neopodstatnenú podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. októbra 2010